

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Онопрієнко В. І.,

доктор філософських наук, професор, Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України (Україна, Київ), val_onopr@mail.ru

**РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ: ЯГОДЗІНСЬКИЙ С. М.
ГЛОБАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ МЕРЕЖІ У
СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПЕРСПЕКТИВІ. – Київ:
АГРАР Медія Груп, 2015. – 276 с.**

У монографії автор поставив метою формування цілісної соціально-філософської концепції функціонування глобальних інформаційних мереж на підставі виявлення їхнього соціокультурного потенціалу і визначення механізмів та перспектив інтеграції інформаційних мережевих технологій у соціальний простір інформаційного суспільства. Введення до соціально-філософського пізнання поняття соціально-гуманітарних інновацій та визначення рівня їх дизруптивності здійснено методологічними засобами світ-системного аналізу та синергетики як міждисциплінарної науки про нелінійні самоорганізовані системи. Обґрунтування інформаційної архітектоніки мережевого суспільства потребувало залучення інформаційно-семіотичної концепції знакових систем, зокрема, концепції мовних ігор.

Доводиться, що культурно-історичну основу глобальних інформаційних мереж склали соціальні мережі. Останні були притаманними усім стадіям суспільного розвитку й різною мірою впливали на економічну, соціально-політичну та культурно-цивілізаційну глобалізацію соціуму, а також визначали статичну й динаміку соціальних процесів. На рубежі ХХ – ХХІ століть соціальні мережі віртуалізуються та набувають інформаційного статусу. Виступаючи вісью соціальних перетворень і суспільних рухів, вони концентрують у собі купність суспільних норм, регуляторів, цінностей, схем, стилів, паттернів, і в таких спосіб виступають репрезентантами суспільної свідомості. У такому контексті вони й постають соціокультурним феноменом із яскраво вираженим соціокультурним потенціалом. Для проведення соціально-філософського аналізу уточнено зміст понять «соціальна мережа», «соціальна самоорганізація», «глобальна інформаційна мережа», «соціокультурний потенціал» і встановлено їхню кореляцію з метою залучення системного підходу до концептуалізації глобальних інформаційних мереж. Культурно-цивілізаційні характеристики глобальних інформаційних мереж обумовлені руйнуванням усталених соціальних мереж.

Основою стратегії утілення соціальних потенцій інформаційних мереж у процесі проектування соціальної реальності є коеволюція системи «суспільство-природа», яка поглинає руйнівні наслідки співвідношення соціального порядку та соціального

хаосу. Замикаючи на собі систему соціальних норм, цінностей і механізмів соціальної динаміки, інтегруючи та віртуалізуючи наявні форми соціальної взаємодії, глобальні інформаційні мережі на початку ХХІ століття уособлюють собою сферу комплексності суспільства. Тому соціальні процеси нерідко моделюються без урахування соціокультурного потенціалу інноваційно-комунікаційних технологій та коригування стану реалізації людського потенціалу.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття інформаційні мережі замикають на собі екзистенційні, культурологічні та соціально-економічні аспекти суспільного розвитку, узгоджуючи їх на рівні синергійної доповняльності. Встановлено, що класична схема соціальної еволюції «від простого до складного» втрачає свою евристичну цінність та заміщається інноваційною моделлю, внаслідок чого для суспільства ХХІ століття інноваційна діяльність перетворюється на соціальну потребу найвищого порядку. Детермінантами суспільного розвитку є соціально-культурні дизруптивні інновації, які стають базовими носіями і трансляторами соціокультурного потенціалу глобальних інформаційних мереж. Встановлені ознаки дизруптивних інновацій дозволили висунути гіпотезу, що у мережевому суспільстві будь-яка культурна інновація може набути дизруптивного характеру. Обґрунтовано, що хоча такий тип соціокультурних інновацій був притаманним усім етапам цивілізаційного поступу людства, саме зараз їхній вплив на суспільну свідомість став непрогнозованим і неконтрольованим.

Соціокультурний потенціал глобальних інформаційних мереж відіграє значну роль у становленні глобальної свідомості. Тлумачення процесу її становлення як соціокультурної практики розкриває аксіологічний потенціал глобальних інформаційних мереж. Метою технологій упровадження соціокультурного потенціалу мережевих технологій є формування інформаційної рівноваги, соціальної справедливості та соціальної довіри. Усвідомлення соціальними суб'єктами сутності глобальної відповідальності, залежностей, балансів і ризиків у їхній діалектичній єдності та необхідність переосмислення антропологічних, етичних, естетичних, аксіологічних пріоритетів і норм глобалізованого соціуму є основною умовою розкриття соціокультурного потенціалу інформаційних мереж як нової форми буття соціального.

У монографії переконливо стверджується, що на початку ХХІ століття релігія, мораль, цінності, мова, традиції та інші атрибути соціального життя нерідко перетворюються на джерело розбіжностей, є причинами і приводами соціальних конфліктів. Але суперечності, потенціал і перспективи становлення глобальних інформаційних мереж у сфері науки й освіти залежать від рівня консолідації соціальних груп у світовому масштабі. Важливим є висновок, що наука й освіта є

особливими соціальними практиками, соціокультурна функція яких криється в збереженні та трансляванні гуманістичних і ціннісних пріоритетів людства. Саме вони є соціальними атракторами глобалізованого соціуму, концентруючи навколо себе соціокультурні потенції подальших цивілізаційних перетворень. Поєднання освітніх і науково-дослідницьких систем у глобальну науково-освітню мережу є першим етапом інституалізації глобальних інформаційних мереж як соціокультурного феномену.

Матеріал монографії є аргументованою відповіддю на найбільш актуальні питання сучасності, що знаходяться у центрі уваги суспільства і науки.

Onopriyenko V. I., Doctor of Philosophical Science, Professor, G.M. Dobrov Institut research potential and history of Science NAS Ukraine (Ukraine, Kiev), val_onopr@mail.ru

Review of the book: Yagodzinsky S. M. Global information networks in the socio-cultural perspective. – Kiev: Agrar Media Grup, 2015. – 276 S.

Оноприенко В. И., доктор философских наук, профессор, Институт исследований научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины (Украина, Киев), val_onopr@mail.ru

Рецензия на книгу: Ягодзинский С. Н. Глобальные информационные сети в социокультурной перспективе. – Киев: Аграр Медия Групп, 2015. – 276 с.

* * *